

Могилова А. Ю., доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародного менеджменту та маркетингу, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ORCID ID: 0000-0002-8833-9505

Селіванова К. Р., магістрант кафедри міжнародного менеджменту та маркетингу, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ORCID ID: 0000-0002-1254-2013

e-mail: kateselivanova21@gmail.com

Аналіз сучасного стану вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг у контексті логістичної діяльності

Анотація. Стаття присвячена аналізу сучасного стану вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг у контексті логістичної діяльності. Досліджено основні наукові підходи щодо визначення економічної категорії «логістика», визначено їх розбіжності. Проаналізовано головні проблеми, які перешкоджають стабільному розвитку вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг. Виявлено головні зовнішні фактори, які негативно впливають на логістичну діяльність вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг. Здійснено аналіз основних тенденцій розвитку сфери транспортно-експедиторських послуг та визначено підприємств-лідерів в даній галузі. Визначено місце логістики в діяльності вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг. Завдяки проведеному SWOT-аналізу встановлено перспективи розвитку даної галузі в Україні, а також виявлено загрози та можливості, які існують для його розвитку. Надано рекомендації щодо підвищення ефективності логістичної діяльності вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг.

Ключові слова: підприємство; логістика; логістична діяльність; транспортно-експедиторські послуги; перевезення.

Mohylova A. Y., Doctor of Sciences (Economics), Professor, professor of the International Management and Marketing Department, Oles Honchar Dnipro National University, Ukraine

Selivanova K. R., Master's Degree Student, graduate student of the International Management and Marketing Department, Oles Honchar Dnipro National University, Ukraine

Analysis of the Current State of Domestic Freight Forwarding Enterprises in the Context of Logistics Activities

Abstract. Introduction. The article determines that their logistical activity is crucial for the effective functioning of domestic freight forwarding companies. Logistic activity is central to the main business processes of enterprises under study.

Purpose. The purpose of the article is to analyze the current state of domestic freight forwarding companies in the context of logistics activities.

Results. The authors found that, according to modern requirements, the services of transport and forwarding companies are quite common. They act as a link between consumers, suppliers, and manufacturers. The main problems that hinder the stable development of domestic freight forwarding companies, which are both external and internal, have been identified. In particular, the main problems are poor road conditions in Ukraine, significant overhead associated with logistics activities, the lack of modern automated logistics management systems at most enterprises, the outdated fleet of most domestic freight forwarding companies, and the constant increase in the cost of freight forwarding. – lubricants.

According to the results of the SWOT analysis, it is established that, despite the great number of problems, the freight forwarding market in Ukraine has good prospects for further development. The main thing for the enterprises of this field is to improve logistics activities. Its effective implementation will help to optimize costs, improve the quality of services provided, competitiveness and overall efficiency of domestic freight forwarding companies.

Conclusions. It is proposed to intensify innovative activity in this field to increase the efficiency of the logistic activity of domestic enterprises of freight forwarding services. In particular, promising is the introduction of Warehouse Management System (WMS), as well as the study and inheritance of foreign experience based on which to provide automation and robotization of the entire logistics chain.

Keywords: enterprise; logistics; logistics; freight forwarding services; transportation.

JEL Classification: M11; M21; M31.

Постановка проблеми. Сучасний стан національної економіки України є нестабільним та характеризується рядом негативних тенденцій. Зокрема, це стосується

падіння курсу національної валюти по відношенні до іноземної, політичною нестабільністю, веденням військових дій у східній частині країни, зростанням

соціальної напруги і падінням платоспроможності населення, а також постійним зростанням цін на паливно-мастильні матеріали. Останнє особливо гостро відчутне для вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг.

Взагалі дана сфера є досить вразливою до низки факторів, які здебільшого в сучасних вітчизняних реаліях мають негативний вплив на її розвиток. Внаслідок цього постає важливе питання для вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг щодо адаптації діяльності до нестабільних умов господарювання та зростання ефективності їх функціонування. Головні внутрішні резерви щодо підвищення ефективності діяльності підприємств транспортно-експедиторських послуг лежить у сфері управління логістикою. Вся діяльність підприємств даної сфери базується на логістиці, а значна питома вага витрат відводиться на логістичні процеси. З огляду на вищенаведене, постає досить актуальним питанням щодо дослідження сучасного стану вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг у контексті логістичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивченню питання управління логістикою в сучасній економічній літературі присвячено велику кількість наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців. Зокрема, питання дослідження управління логістикою на підприємствах підіймалося у працях таких науковців: О. Блейхер [2], М. Зяйлик [3], М. Окландер [4], Л. Середницька [6], О. Сумець [7], Ю. Тараненко [8], Н. Тюріна [9], І. Шевченко [10], В. Щербакова [11], П. Мерфі та Д. Вуд [12] та інші. У працях цих авторів досліджено особливості управління логістикою в цілому. У сучасних наукових працях відсутні дослідження, які б були присвячені питанню дослідження логістики на вітчизняних підприємствах транспортно-експедиторських послуг, що й спричинило дане дослідження.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є аналіз сучасного стану вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг у контексті логістичної діяльності. Для досягнення визначеної мети було поставлено та вирішено такі завдання: визначено сутність поняття «логістика»; виявлено основні проблеми логістики вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг; проведено SWOT-аналіз ринку транспортно-експедиторських послуг; визначено перспективи подальшого розвитку вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг та надано пропозиції щодо підвищення їх ефективності функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сьогодні логістика стала важливою частиною підприємницької діяльності. Менш ніж за два десятиліття управління логістикою вплинуло на рух продукції, щоб задовольнити або перевершити

споживчий попит. Складно уявити сферу господарської діяльності, де б не використовувалася б логістика. Доставка сировини та продукції в заданий час відповідної якості, складське господарство – все це здійснюється завдяки логістиці. Від того, як на підприємствах організована логістика, прямо залежить успіх підприємства на ринку.

Сучасні підприємства зрозуміли, що можуть знизити витрати і підвищити продуктивність, удосконалюючи логістику. Створюючи партнерські відносини з постачальниками, службами доставки і складами, а також поєднуючи ці служби за допомогою автоматизованих систем, поліпшується логістика доставки продуктів споживачеві, знижуються накладні витрати і прискорюється доставка. З метою забезпечення доставок продукції споживачеві, сировини підприємствам були створені та набули широкого розвитку підприємства транспортно-експедиторських послуг. Підприємства транспортно-експедиторських послуг займають проміжне місце між споживачем та товаровиробниками, виступаючи у такому разі об'єднувальною ланкою [12].

Слід зазначити, що підприємства транспортно-експедиторських послуг здійснюють діяльність, яка безпосередньо пов'язана з організацією та перевезенням вантажу за відповідними договорами. Саме для діяльності цих підприємств основою є логістика. Вся діяльність підприємств транспортно-експедиторських послуг базується саме на логістиці. Від того, як здійснюється управління логістикою та пов'язаними з нею процесів залежить ефективність функціонування таких підприємств.

У загальному розумінні бізнесу логістика – це управління потоком речей між точкою надходження та точкою споживання для задоволення потреб клієнтів або корпорацій. До ресурсів, що управляються логістикою, можуть бути віднесені матеріальні ресурси, такі як сировина, обладнання та запаси, а також продукти споживання та інші витратні матеріали. Логістика виробництва, як правило, включає інтеграцію потоку інформації, обробку матеріалів, виробництво, упаковку, товарні запаси, транспортування, складування та часто безпеку перевезення [13].

Серед вітчизняних вчених поки не сформовано єдиної думки про сутність поняття «логістика», що є цілком закономірним явищем, яке характеризує становлення й розвиток нової галузі теоретичних досліджень і практичної діяльності. Однак, з точки зору менеджменту ми можемо виділити три основні підходи, за яких можна розглядати логістику як діяльність в системі управління організації, а саме: функціональний, процесний та системний. У табл. 1 наведемо основні наукові підходи щодо визначення економічної категорії «логістика» за різними підходами.

Таблиця 1 Основні наукові підходи щодо визначення економічної категорії «логістика» за різними підходами

Автор	Сутність поняття «логістика»	Джерело
За функціональним підходом		
Блейхер О.	Пересування і збереження матеріальних потоків у процесі їх проходження в межах поставок	[2, с. 12]
Сумець О. М.	Сукупність форм, методів і засобів комплексного управління рухом продукції; включає елементи організаційного, інформаційного, комунікаційного забезпечення ринкової системи	[7, с. 24]
За процесним підходом		
Окландер М. А.	Організаційно-управлінський механізм координації, який дає змогу досягти ефекту завдяки чіткій злагодженості в діях спеціалістів різноманітних служб, які беруть участь в управлінні матеріальним потоком	[4, с. 12]
Щербаків В. В.	Організація інтегрального управління матеріальними та пов'язаними з ними інформаційними та фінансовими потоками, а також супутнім сервісом, що сприяє досягненню цілей організації бізнесу з оптимальними витратами ресурсів	[11, с. 26]
За системним підходом		
Тараненко Ю.	Адаптивна система з оберненим зв'язком, що виконує ті або інші логістичні функції та логістичні операції, що складається, як правило, з декількох підсистем і має розвинуті зв'язки із зовнішнім середовищем	[8, с. 133]
Зайлик М. І., Вівчар О. В.	Сукупність елементів, функціональний зв'язок яких дає змогу найбільш ефективно забезпечити товарами (продукцією та послугами) споживачів у виробничій та невиробничій сферах	[3, с. 168]

Джерело: систематизовано авторами

Здійснений нами аналіз визначень логістики дає змогу зробити висновок, що на разі в сучасній науковій літературі немає єдиного підходу щодо трактування поняття «логістика». Це зумовлено досить розгалуженим та багатоаспектним значенням цього поняття та діяльності. Якби не давали різні визначення цього поняття вчені, їх думки сходять на єдиному: логістика є однією з найбільш важливих сфер діяльності будь-якого підприємства. З розвитком глобалізаційних процесів значення логістики для підприємств транспортно-експедиторських послуг постійно зростає.

Функції логістики залежать від організаційних підрозділів служби логістики на підприємстві і відповідають за управління виробничими запасами, закупівлею сировини, транспортуванням як сировини так і готової продукції, складуванням товарів та

матеріалів для виробництва, упаковкою, оформлення товарів на митниці.

Якщо розглядати логістику в контексті підприємств транспортно-експедиторських послуг, доцільно виділити 6 основних функціональних сфер діяльності логістики, а саме: планування та управління запасами; складування; закупівля товарів та послуг; упаковка та зберігання; перевезення; обслуговування клієнтів [3].

З метою успішного функціонування на підприємствах транспортно-експедиторських послуг створюють організаційно-технічну модель логістичної діяльності, яка допомагає організувати діяльність значної кількості підрядників, бізнес-процесів та кількості товару. Типовий приклад такої моделі на вітчизняних підприємствах транспортно-експедиторських послуг відображено на рис. 1.

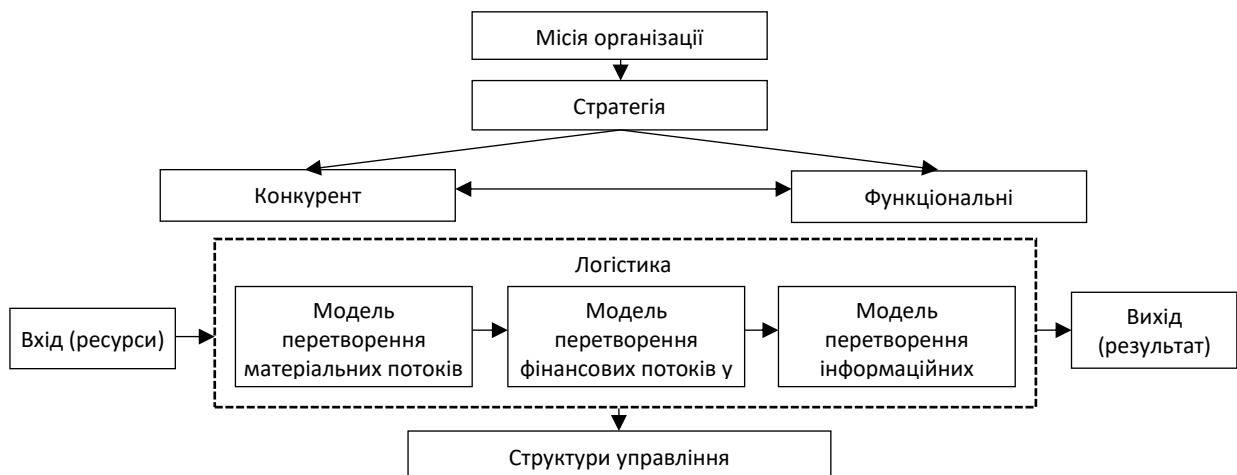

Рисунок 1 – Місце логістики в моделюванні системи управління підприємством транспортно-експедиторських послуг

Джерело: розроблено авторами на основі власних досліджень

Логістика та управління ланцюгами поставок необхідні на підприємствах транспортно-експедиторських послуг для задоволення замовника. Це розташування матеріалів і ресурсів, пов'язане з переміщенням та часом, управління ланцюгом поставок.

У свою чергу, метою ланцюга поставок є подолання прогалин, що виявляються між постачальниками та замовниками. Завдяки логістиці підприємств транспортно-експедиторських послуг можна використовувати найкращі операції, які виконуються далеко від клієнтів чи постачальників. Подолання фізичних різниць дає можливість економити гроші, забезпечити найкращий продукт. До інших цілей логістики на підприємствах транспортно-експедиторських послуг відносяться [7]:

- робота над забезпеченням задоволеності замовника. Підприємства здатні забезпечити високий рівень обслуговування клієнтів, збалансувавши пов'язані з цим витрати;
- заповнення територіальних пробілів, при віддаленості замовника від постачальника;
- ланцюг постачання покриває прогалини між процесом виробництва товару та процесом отримання товару клієнтом;

– розв'язання проблеми одиничної покупки товару при масовості виробництва;

– можливість отримання різноманітної кількості продуктів від різних постачальників.

Отже, основне завдання логістики на підприємствах транспортно-експедиторських послуг полягає в забезпеченні отримання потрібних матеріалів в потрібному місці в потрібний час з відповідною ціною у визначеній кількості [13].

Оскільки задоволеність обслуговуванням клієнтів стала основою, на якій компанії стимулюють зростання бізнесу і прибутковість, використання найкращої транспортної системи сприяє компромісу між продуктивністю і скорочує витрати на доставку і забезпечує своєчасну доставку товарів. Ці процеси і системи є невід'ємними частинами надійної системи управління логістикою, підкреслюючи важливість складування і транспортування для чудового обслуговування клієнтів для доставки кінцевому споживачу.

Перелік основних послуг, які надаються підприємствами транспортно-експедиторських послуг наведено на рис. 2.

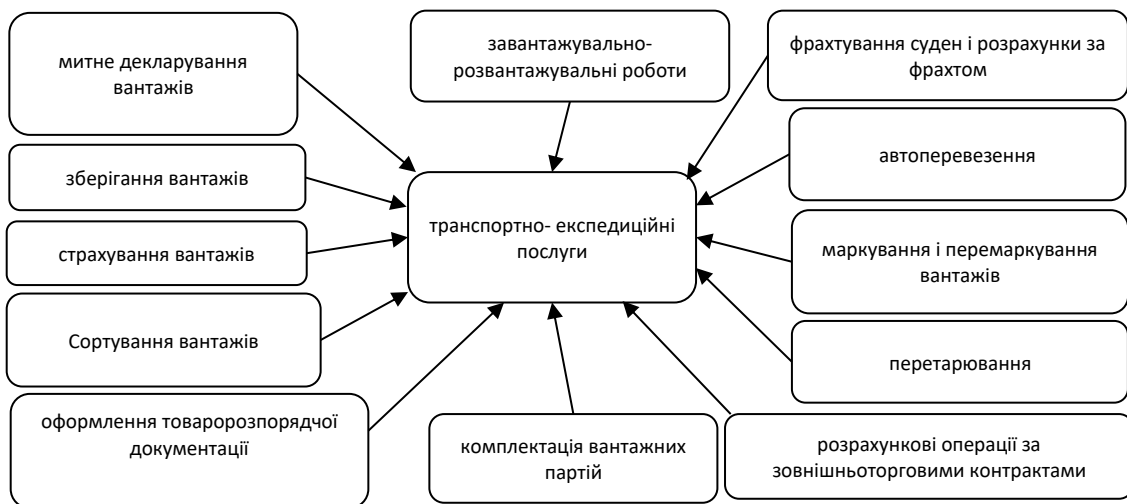

Рисунок 2 – Комплекс послуг вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг

Джерело: узагальнено авторами

Вітчизняні підприємства транспортно-експедиторських послуг надають потенційним клієнтам достатньо великий перелік послуг, які пов'язані з логістикою. Важливість перевезень у логістиці підприємств транспортно-експедиторських послуг пояснюється не тільки високою часткою транспортних витрат у загальній сумі логістичних витрат, а й тим, що без транспортування неможливе саме існування матеріального потоку.

Важливість транспортного засобу суттєво змінюється з розвитком логістичних систем. У сучасних

умовах дисциплінованість транспортного обслуговування визначається не інтересами окремого відправника (одержувача), а оптимальним співвідношенням витрат та вигод у визначеному циклі виробництва та споживання [11].

Для того, щоб дослідити сучасний стан ринку транспортно-експедиторських послуг, доцільно скористатись офіційними статистичними даними щодо динаміки обсягів перевезень вантажів в Україні (рис. 3).

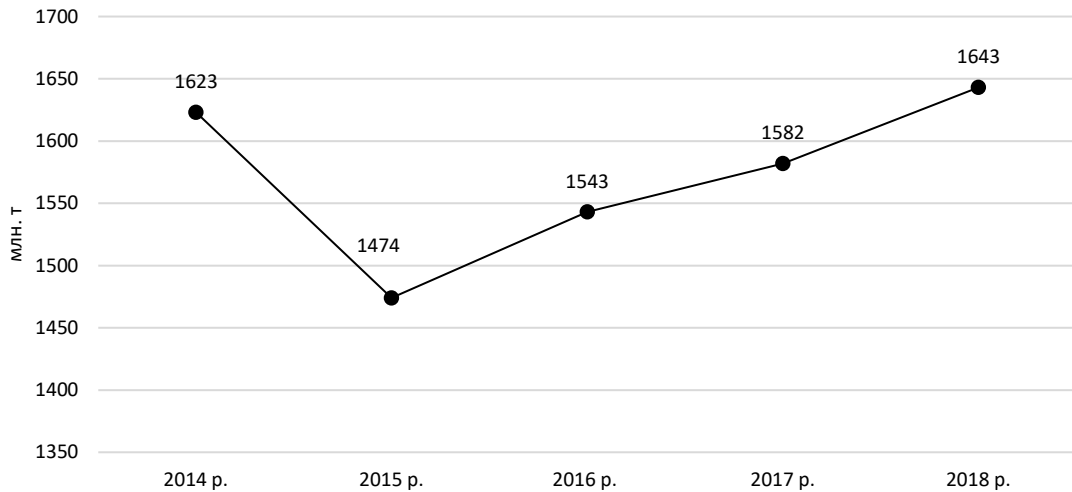

Рисунок 3 – Динаміка обсягів перевезення вантажів в Україні за 2014-2018 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

Відповідно до даних Державної служби статистики України, у 2018 р. було перевезено 1643 млн т вантажу, що на 3,9 % більше у порівнянні з 2017 р. Протягом досліджуваного періоду найменший об'єм вантажу було перевезено у 2015 р., починаючи з цього періоду обсяги перевезених вантажів щорічно зростали.

Дослідивши структуру обсягів загальних перевезень вантажів різними видами транспорту, можна говорити, що 73,4 % від загального вантажопереvezення становлять перевезення саме автомобільним транспортом, що на 53,8 % більше, ніж обсяги вантажів, перевезені залізничним транспортом (рис. 4).

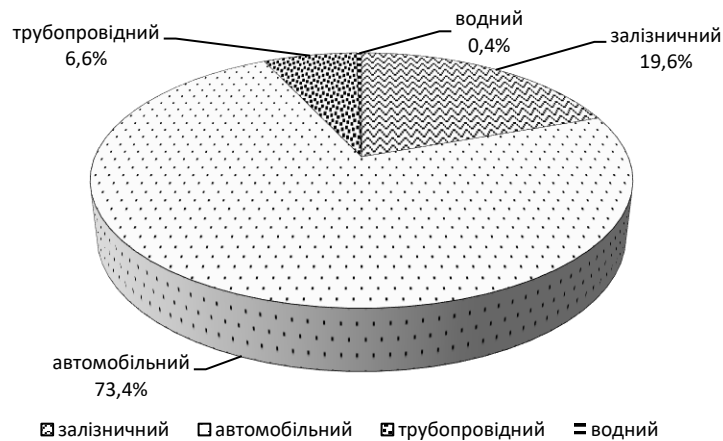

Рисунок 4 – Структура обсягів перевезення вантажів в Україні за видами транспорту в 2018 р.

Джерело: побудовано автором на основі [5]

У 2018 р. на ринку транспортних послуг України функціонувало 56,2 тис. перевізників, які в своїй діяльності використовують понад 154 тис. транспортних засобів [5].

Слід зазначити, що аналітики компанії Pro-Consulting, досліджуючи український ринок логістичних послуг, встановили, що на сьогоднішні найбільш популярними послугами є внутрішні доставки й складування (49 %), а також контактна логістика (26 %), яка за останні роки дедалі набуває більшої популярності [1].

Отже, на основі проведеного аналізу можемо констатувати, що сфера транспортно-експедиторських послуг в Україні розвивається високими темпами та є досить популярною. У наступні роки прогнозується лише зростання попиту на послуги даної сфери. Водночас вітчизняні підприємства транспортно-експедиторських послуг розвиваються та функціонують у досить складних умовах. На рис. 5 наведемо головні проблеми вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг.

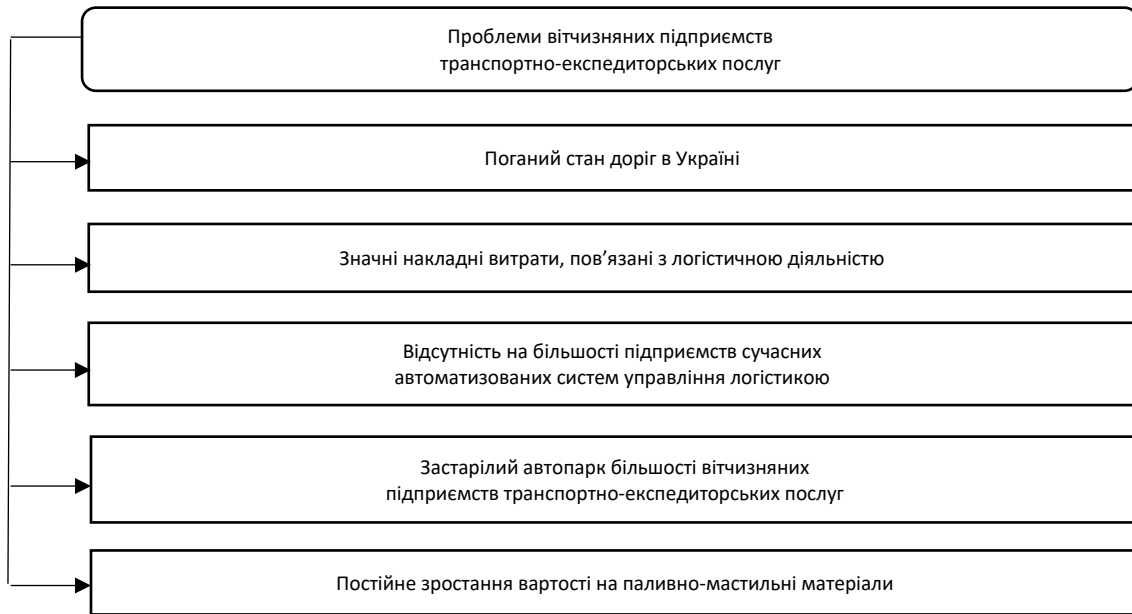

Рисунок 5 – Проблеми вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг

Джерело: сформовано авторами на основі власних досліджень

Вітчизняні підприємства транспортно-експедиторських послуг мають велику кількість проблем, які не дозволяють їх використовувати увесь свій потенціал та успішно розвиватись. Частина проблем є зовнішніми та невідконтрольними підприємствам, а залежать від державної політики. Водночас вітчизняні підприємства транспортно-експедиторських послуг мають велику кількість й внутрішніх проблем, основні з яких пов'язані з їх логістичною діяльністю.

Зокрема, внаслідок відсутності сучасних автоматизованих систем управління, підприємства транспортно-експедиторських послуг зазнають збитків

від формування неефективних логістичних маршрутів. Вітчизняним підприємствам транспортно-експедиторських послуг, у першу чергу, потрібно удосконалювати діяльність у сфері логістики.

Для формування остаточних висновків щодо стану вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг та подальших перспектив їх розвитку проведемо SWOT-аналіз. Даний аналіз дозволить визначити слабкі та сильні сторони підприємств даної сфери, а також виявити можливості та загрози, які існують для їх функціонування в зовнішньому середовищі. У табл. 2 наведемо SWOT-аналіз ринку транспортно-експедиторських послуг.

Таблиця 2 SWOT-аналіз ринку транспортно-експедиторських послуг

Зовнішнє середовище	
Можливості	Загрози
1. Подальший розвиток сфери транспортно-експедиторських послуг. 2. Покращення стану доріг в Україні. 3. Впровадження підприємствами сучасних автоматизованих систем управління логістикою. 4. Обслуговування додаткових груп споживачів.	1. Погіршення політико-економічної ситуації в країні. 2. Подальше зростання цін на паливно-мастильні матеріали. 3. Девальвація національної валюти. 4. Зростання рівня корупції у провладних структурах. 5. Зростання податкового навантаження на бізнес. 6. Зменшення платоспроможності ключових споживачів та партнерів.
Внутрішнє середовище	
Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Стабільний попит на послуги. 2. Широкий асортимент пропонує послуг підприємствами. 3. Активне залучення інновацій у свою діяльність. 4. Висока якість надаваних транспортно-експедиторських послуг. 5. Помірні ціни на транспортно-експедиторські послуги. 6. Великий досвід роботи на ринках більшості підприємств. 7. Достатньо швидка доставка в межах України.	1. Застарілий автопарк на більшості підприємствах. 2. Висока залежність підприємств від великих клієнтів. 3. Слабкий рівень управління логістикою на підприємствах. 4. Відсутність на підприємствах інноваційних автоматизованих систем управління логістичною діяльністю. 5. Значні логістичні витрати на більшості вітчизняних підприємств.

Джерело: проведено авторами

Таким чином, на основі наведеного вище аналізу можемо констатувати, що вітчизняний ринок

транспортно-експедиторських послуг є досить розвиненим. Водночас для його подальшого розвитку

існують в зовнішньому середовищі як можливості, так і загрози. Що стосується внутрішнього стану, то переважають сильні сторони, над слабкими, що є позитивним. В цілому ринок транспортно-експедиторських послуг в Україні має досить хороші перспективи для розвитку.

Необхідно додати, що найбільшими операторами на ринку транспортно-експедиторських послуг України є ТОВ «Лемтранс», ЗАТ «Іллічівськзовніштранс», ТОВ «Українська транспортно-операторська компанія» (УкрТОК), ТОВ «Нова Пошта» та інші.

Для вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг важливо удосконалювати логістичну сферу діяльності. Зокрема, доречно вітчизняним підприємствам впровадити автоматизовану систему управління складами (Warehouse Management System, WMS) та спираючись на зарубіжний досвід, прагнути до повної автоматизації та роботизації складів, а згодом і всього логістичного ланцюга [10].

До основних переваг, які отримають підприємства транспортно-експедиторських послуг при впровадженні WMS, належать:

– упорядкування технологічних процесів роботи з основними об'єктами логістики – матеріальними потоками. За рахунок автоматизованих механізмів адресного зберігання система забезпечує високу (99,9%) точність інформації про кількість товарів і їх розміщенні;

– підвищення продуктивності складу, збільшується і прискорюється товарообіг. Система оптимізує експлуатацію складських площ, розширює місткість на 5-25% шляхом автоматизованого визначення грамотної стратегії розміщення вантажів. Багато

систем вміють моделювати розташування вантажних одиниць, проте WMS вираховує їх розміщення з урахуванням габаритів максимально раціонально;

– скорочення часу виконання складських операцій. Завдяки використанню програми продуктивність праці працівників збільшується на 20-30%. Автоматизація зводить до мінімуму непередбачені ситуації і допомагає співробітнику при їх вирішенні;

– знижуються експлуатаційні витрати через те, що управління вантажною технікою і обладнанням здійснюється більш раціонально. Система приймає рішення про оптимальні маршрути для вантажних та розподільчих машин, рівномірно розділяючи навантаження на кожному.

Висновки. Отже, проведений аналіз дозволяє констатувати, що в Україні є досить розвиненим ринок транспортно-експедиторських послуг. Дана сфера діяльності має як багато перспектив та можливостей до розвитку, так і проблем й загроз. Основні загрози полягають у негативній економічній ситуації в країні та постійного подорожчання паливно-мастильних виробів. Крім того, на більшості вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг існують проблеми в логістичній діяльності. Значні накладні логістичні витрати, слабкий контроль за пересуванням автопарку, неефективні маршрути – це головні проблеми вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг у сфері логістики та пов'язаних з нею процесів.

Основними пріоритетами розвитку вітчизняних підприємств транспортно-експедиторських послуг повинні стати підвищення ефективності внутрішньокорпоративних і логістичних процесів, використання інноваційних рішень.

Література:

1. Аналіз ринку транспортно-експедиторських послуг. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/biznes-plan/Analiz-rynka-transportno-ekspeditorskih-uslug-Ukrainy> (дата звернення: 06.11.2019).
2. Блейхер О. Логістика: учеб. пособие. Томск : ТПУ, 2009. 102 с.
3. Зяйлик М. І., Вівчар О. В. Парадигма і наукова база логістичного управління. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2011. Вип. 1 (4). С. 166–173.
4. Окландер М. А. Логістика: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 346 с.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 06.11.2019).
6. Середницька Л. П. Інноваційні технології в логістичній системі. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 19. С. 617–621.
7. Сумець О. М. Логістичні системи і ланцюги поставок: навч. посібник. Київ : «Хай-Тек Прес», 2012. 220 с.
8. Тараненко Ю. Економічна сутність та значення логістики для діяльності підприємства. *Економіка & держава*. 2015. № 5. С. 131–135.
9. Тюріна Н. М. Логістика : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 392 с.
10. Шевченко І. В. Світовий досвід ефективного здійснення логістичних процесів на підприємствах. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. Вип. 16. С. 520–524.
11. Щербакова В. В. Логістика и управление цепями поставок: учебник для академического бакалавриата. Москва : Издательство Юрайт, 2015. 582 с.
12. Murphy P., Wood D. *Contemporary Logistics*. New York: Prentice Hall. 2011. 569 p.
13. What are the Aims and Purpose of Logistics? URL: <http://blog.royaleinternational.com/2014/08/what-are-aims-and-purpose-of-logistics.html> (Last accessed: 05.11.2019).

References:

1. Market analysis of freight forwarding services Ukraine (2018). Retrieved from <https://pro-consulting.ua/ua/biznes-plan/Analiz-rynka-transportno-ekspeditorskih-uslug-Ukrainy> [in Ukrainian].
2. Bleicher, O. (2009). Logistics. Tomsk: TPU [in Russ.].
3. Zaylik, N. I. & Shepherd, O.V. (2011). Paradigm and scientific base of logistics management. *Socio-economic problems and the state*, 1, 166-173 [in Ukrainian].
4. Auckland, M. A. (2008). *Lohistyka: pidruchnyk*. Kyiv: Tsentr uchbovoyi literatury [in Ukrainian].
5. State Statistics Service of Ukraine (2019). Official web-site. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukr.].
6. Srednitskaya, L. P. & Volynets, V. V. (2018). Innovative technologies in the logistics system. *Economy and Society*, 19, 617-621 [in Ukrainian].
7. Sumets, O. M. (2012). *Lohistychni systemy i lantsyuhy postavok: navch. posibnyk*. Kyiv: «Khay-Tek Pres» [in Ukrainian].
8. Taranenko, Yu. (2015). The economic essence and importance of logistics for the enterprise, *Ekonomika & derzhava*, 5, 131-135 [in Ukrainian].
9. Tyurina, N. M. (2015). *Lohistyka: navch. posibnyk*. Kyiv: Tsentr uchbovoyi literatury [in Ukrainian].
10. Shevchenko, I. V. (2017). World experience of efficient implementation of logistics processes at enterprises, *Economics and Management of Enterprises*, 16, 520-524 [in Ukrainian].
11. Shcherbakova, V. V. (2015). Logistics and supply chain management: a textbook for academic undergraduate. Moscow: Yurait Publishing House [in Russ.].
12. Murphy, P. & Wood, D. (2011). *Contemporary Logistics*, New York: Prentice Hall.
13. What are the Aims and Purpose of Logistics? Retrieved from <http://blog.royaleinternational.com/2014/08/what-are-aims-and-purpose-of-logistics.html>

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License